

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱՆԻԿԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ

# ՄԱՐՏ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի է, կես տարեկանը 6 ռուբլի, առանձին համարները՝ ՄԱՐՏ ՏԵՂ 5 ԿՕՊԵՆՈՎ

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատան մեջ

Մեր հասցեն. Тифлис, редакция «Мир»  
Базарная ул. д. Тамашева № 16.  
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

ՏԵՂ Ե Գ Ե Ն 253.

Խմբագրությունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տոն օրերից)

Յայտարարութիւնները ընդունվում են ամեն կիրակի

Յայտարարութիւնները համար վճարում են իրաւաւորողը տողատեղին 10 կոպէկ

ՏԵՂ Ե Գ Ե Ն 253.

ՀԱՐԱՐ ՄԱՐՏԻ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԵՎԵՐԻՆԻ

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

## „ՄՇԱԿ“

ԳՐԱԸՔԱՆԵՆ ԵՒ ԴՐԱԿՆԵՆԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

ՆԵՐՎԱՅ 1907 ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՄԱՐ  
(35-րդ ծախս)

ԲԱՑՎԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒՄ. «Մշակ» տարեկան գինը 10 ռուբլի է, տասն և մէկ ամսականը՝ 10 ռ., տասն ամսականը՝ 9 ռ., ինն ամսականը՝ 8 ռ., 8 ամսականը՝ 7 ռ., 6 ամսականը՝ 6 ռ., 5 ամսականը՝ 5 ռ., 4 ամսականը՝ 4 ռ., 3 ամսականը՝ 3 ռ., 2 ամսականը՝ 2 ռուբլի:

ԱՐՏԱՄԱՆԱԿԱՆ ԲԱՑՎԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Ամէրիկայի բաժանորդները պէտք է վճարեն տարեկան 6 դոլար, Եւրոպայի բաժանորդները՝ 30 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները՝ 10 ռուբլի:

«Մշակ»-ն գրվել կարելի է իմպրովիստ. (Բազմաթիւ և Բարձրակարգ փողոցների անկիւն): Ստորագրվել կարելի է միայն անձի 1-ից:

ԲԱՑՎԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒՄ. Կարելի է վճարել ՄԱՐՏ ՄԱՐՏ. Կայսրութեան ուրիշ քաղաքները «Մշակ»-ն գրվելու համար և առնաաւարկ համարներ և ծրարներ ուղարկելու, պէտք է գրել նաեւ ինքնուրուի. ТИФЛИСЬ, Редакция «МШАК», իսկ արտասահմանից՝ ТИФЛИС, Rédaction du journal «MSCHAK».

Յայտարարութիւնները ընդունվում են բոլոր լեզուներով:

ԱՊՐԵՐԻՆ Ե ԲԱՑՎԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԶԵ ԸՆԴՈՒՆՎՈՐԻՄ

Վատաւար տիրուհի Մարիամ Բեկնազարեան իր որդիներն ունի. Անահիտ, Գրգոր, Էմմա, և Աւրելիան Առաքելեանց ցուրտ օրեր յայտնում են աղակաւորներին և ծանօթներին՝ առաջիկայի իր անուանակի գտնել, կրթութիւնը իրանք թանկագին քրոջ, զերջինը ամենախելացի ըրով դասեր:

### Արուսեայ Սարգսեան Յովնանեանի

վաղաժամ մահը, որը տեղի ունեցած Պետերբուրգում երկարատև և ծանր հիւանդութիւնից յետոյ: Հոգեհանգիստը տեղի կունենայ կիրակի, մարտի 11-ին, Քանդակարու Կ. Առաքելեանի կնիքից (Միջոցառում փող.): Պատարագի սկիզբն է առաւօտեան 10½ ժամին:

ՀԱՐԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է 1907 ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

## „ՅՈՒՇԱՐԱՐ“

Թաւառակաւ-գրակաւ-գեղարուեստական

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԿՐԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆ

Թերթի աշխատակցները են հայ գրական-գեղարուեստական աշխարհի բոլոր յայտնի ներկա-յայտացողները: Թերթի նպատակն է ծանօթացնել և տարածել գեղարուեստի բարձրագոյն արտաբերութեան գիտական խաւերում, օժանդակել նրա ծախի ընդունմանը և ամեն կերպ նպաստել գիտական ընկերի զարգացմանը: Այս տարի տալու է 18 համար բազմաթիւ պատկերներով և 9 հատ ընտրի պիւններ, որոնց, առանց դժուարութեան, ամեն տեղ կարելի է ներկայացնել: Տարեկան բաժանման գինը 5 ռ., արտասահման 6 ռ. կամ 3 դոլար: Բաժնեկիցները կարելի է վճարել մաս առ մաս. սկիզբից 3 ռ. և ապա իւրաքանչիւր ամսի սկիզբին մի ռուբլի մինչև մայիս: Թիֆլիսում բաժանորդ գրվել կարելի է 1) «Գիտ. տեղեկագիր» գրասենյակում, 2) «Փարոս» քննարկում, 3) խմբագրատանը, Սերբիկեյանց և 3, ուր գրվելու են տար քաղաքացիք:

Խմբագիր. Դատարարի՝ օր. Մարիամ Մեհրաբեան

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

## „ՄՈՒՐՃ“

Գրական, հասարակական և բաղադրական

ԱՄՍԱԳՐԻ

(Նոր ծախս 177 թաղի)

ԲԱՑՎԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒՄ

Բաժանարարական համար՝ տարեկան 10 ռ., կես տարեկան 6 ռ., ամսական 90 Կ. Առաքելեանի համար՝ տարեկան 12 ռ. (32 ֆ.), կես տարեկան 7 ռ. (18 ֆ.), ամսական 3 ֆ.:

Բաժանարարական համար՝ տարեկան 10 ռ., կես տարեկան 6 ռ., ամսական 90 Կ. Առաքելեանի համար՝ տարեկան 12 ռ. (32 ֆ.), կես տարեկան 7 ռ. (18 ֆ.), ամսական 3 ֆ.:

ԲԱՑՎԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴՈՒՆՎՈՐԻՄ Է

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատան մեջ (Ճամբարական փողոց, ա. № 12) և «Գիտ. տեղեկագիր» գրասենյակում (Նրանց. հրապ.) և «Պարսկ. թղթ» գրասենյակում (Պարսկ. թղթ, հրապ.): Կայսրութեան այլ տեղերից պէտք է գրել: Тифлис, в редакцию жур-налы «Мурдж».

ԱՐՏԱՄԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՏ ՄԱՐՏ. Tiflis, Rédaction de la revue «MURTOCH».

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ. Երկու ընդունվում է ամեն լեզուով: Յայտարարութիւնները համար վճարում են. 1) երես ընդող յայտարարութեան համար 10 ռ., 1/2 իր. 5 ռ., 1/4 իր. 2 ռ., աղաղակի (կորուստ) 40 Կ.:

13-0

Խմբագիր. Լևոն Սարգսեան

ՀԱՐԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է

ՍԱՓՐԻԶ

Խմբ., տարեկան-սիմֆոնի

ամսականը

ԲԱՑՎԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1 յայտն և 5 յայտն

VI-րդ համար

Պր. և ուղարկվել բաժանորդներին նախ

„ԱՆԻ“

Դատարար. ընկեր. բաց համարները I սե-

րան, 8 հատ, գինն է 60 կոպ.

Բաժանորդներին ուղարկվել ձեր իրեր «Սա-

րիկ» 1 պրեմիան

Տարեկան բաժանորդագինն է պրեմիայով 2

րուբլի, իսկ Անդրկասպական երկրի և արտա-

սահմանի համար 2 ռուբլի 50 կոպ.

Հասցէ՝ С. И. В. Казанская 46 18.

«ՍԱՓՐԻԶ»-ի խմբագրութիւն

հ. 2

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱՆԻԿԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ

ՀԱՐԱՐ ՄԱՐՏԻ

„ՎԻՃԱՐՈՒՄ“

Թիֆլիսի կենտրոնում, Դոբրոյուսայ

փողոցի վրա, Փոխարարի պարտի

այտնի կից: 40 համարները գեղեցիկ

կերպով կահավորված են և ունեն ա-

մեն տեսակ յարմարութիւններ իշա-

նոցների համար:

Օրական վարձը 60 կոպ. սինի 4

րուբլի. ամսական վարձը՝ 4 ռուբլի

և քաղաքացիներին և

Ընտանիքով եկողներին տրվում է խո-

նանցը և լուսաւոր տեղը ձեր Ունի

սիական ճաշարան:

ՏԱՐ ԵՒ ՍԱՐԴԱՆՔ ԿԱՆՈՆՏԵՐ

Երկրորդական խաւարութիւն. Համար. №1033

Համարում ծախսանք

(հ. 2) 14—100

Բ Ժ Ի Ծ Կ

Ա. ՄԻԻԹԱՐԵԱՆՑ

ՄԱՐՏԱԳԵՏ

սիֆիլիս, միլիոն, վնասված և փորձ

հիւանդութիւններ:

Ընդունվում է ցերեկ. 1—3 ժ., երեկ. 6—8 ժ.

Սուրբ, Բնութեան փող. № 33:

(ա. օ.) 14—100

Բ Ժ Ի Ծ Կ

Տ. Ա. Ի ս ա խ ա ն և ա ն

ՄԱՐՏԱԳԵՏ

Անթիմեա և Վեներական

ճիւղաւորութիւններ

Ընդունվում է ցերեկ. 10—12 ժ.

Երեկոյան 5—7 ժ.

Սուրբ, Սերգիական 15, Փրկչոյնով

տանը:

առ. (հ. 2.) 50—100

ԲԱՑՎԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒՄ

Տեղական ինքնավարութիւն. Վերջին տեղե-

կութիւններ. Պետական Իրավիճակը (հե-

տարում). Սպասումը թէ սակարկութիւն:

Մամուլ. Պետական Իրավիճակը. Կատա-

տրօնական և կառավարչական շրջաններ. Բարձ-

րագոյն դպրոցներում. Բանի ամուսնութիւն:

Տեղեկութիւններ գաղտնի. Նամակ Արաւել-

յայից. Նամակ Դերեկեյի. Հայոց բարձրա-

գոյն դպրոցը. Զննարանի մանկավարժական

փողով. Նամակ խմբագրութեան. Ներքին

լուրեր. —Հեռագրութիւն. ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ-

ներ:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՐԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ի

Նորից հերթական է դառնում այն

հարցը, որ մի քանի անգամ հերթական է

ծանախվել մեղադրում և յետմղագին: Մեր

խոսքը տեղական ինքնավարութեան մա-

սին է:

Երկու տարի սրանից առաջ նա հա-

մարվում էր շատ մօտ իրադրութեան:

Եւ ինքնավարութիւն կար, որ մի քանի

անգամ ընթացում կարելի էր լինի նա-

նակի ընտրութիւնները և հաստատել մեր

երկրում գեմատային ինքնավարութիւն:

Սակայն իրադրութեան գոտ ալի-

ները և ուրիշ հանգամանքներ յետ միջ-

նակ այդ և դա նման շատ խոսքը հարցը:

Իսկ այժմ, երբ փոքր ինչ մեղացել է

միջոցաւոր, լաւ թէ վատ գործում է

ներկայացուցչական մարմինը Պետական

Իրավիճակում, ապաւրջ է եկել գեմատային

հաստատել մեր երկրում:

Որքան մեղ յայտնի է, Փոխարարի դե-

մառանապ հիւանդութիւն մշակել է իր կող-

մից մի ծրագրով: Նայն դեմառնութեան մի

յատուկ պաշտօնայ, որ զարգացել է գեմ-

ատային վերաբերեալ հարցերով, ունի նա-

յարմարութեան տակ այն բոլոր նիւ-

թերը, որոնք ուղարկվում են մեր երկրի

գնահատման մասերից 1905 թվ. տեղական

խորհրդակցութիւններին յետոյ:

Ի՞նչ օրէնքներով ինքնավարութիւնները, որոնք

յայտնի են մեր երկրին:

Մեր երկրի տեղադրական և ազգաբա-

կան առնաձայնութիւնները, մի կող-

մից լինեն, ձորերը և առփարակները

իրանց բազմաանակի զուգաւորութեամբ,

ազգերի կույտական տարբերութիւննե-

րը, քաղաքական և կենսաբանական տար-

բերի գոյութիւնը, լեզուների չափազանց

բազմաանակութիւնը առնաձայն նշանա-

կութեան են տալիս օրինակ, մանր գեմա-

տային մարմինները հաստատվելու, տե-

ղական լեզուների գործածութեան և ու-

րիշ այդ տեսակ խնդիրներին:

III

Մենք կը տանք մի քանի յօդուածներ

այդ հարցի մասին և միմեան ժամանակ

կը ցանկանանք, որ մեր ինտելիգենտ ոյ-

նքը իրանց կողմից զարգւնին այդ հար-

ցով և նպաստեն, որ մենք միանաձայն

ուղիով կարող լինենք մշակել գեմ-

ատային այնպիսի ծրագիր, որը համա-

պատասխանը մեր երկրի պատկերներին:

Տեղական ինքնավարութիւն հաստա-

տելը դարձել է անհրաժեշտութիւն: Այդ

ընդունում են և կառավարչական շրջան-

ները: Հարցը այժմ միայն նրանում է, թէ

ի՞նչ լեզուով ինքնավարութիւնը օժտված լի-

նի գեմատային, արդեօք լիակատար ազա-

նի գործողութիւններ մէջ, թէ կարծիք

վարչական ինքնավարութեան մի որոշ

աստիճանի վերահաստեղծել:

Այսպիսով կենտրոնական վարչական

իշխանութիւնը կաշտակել կարելի է շատ

առաւելագոյն վերապահել իրան և ազա-

նակ տեղական ինքնավարութիւնը որոշ

շրջանակում, բայց փոքրագոյն ներ-

կայացուցչների պարտաւորութիւնն էր

հենց նրանում է, որ ընդունվել լինի

կենտրոնական գիտակցութեամբ և

փողովարական պահանջների աշուղ և ու-

ժեղ ձևակերպութեամբ պաշտօնակալն

դրական ինքնավարութեան այն





